

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce - CŽV

Student: Martina DITRYCHOVÁ

Obor: ČJ - D

Název práce v českém jazyce: Postavy v kronikách Prydainu a jejich inspirační zdroj. Morfologie Kronik Prydainu

Název práce v anglickém jazyce: Characters in the chronicles of Prydain and their source of inspiration. Morphology of the Chronicles of Prydain

Vedoucí práce: Mgr. Iva Krejčová, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Věra Brožová

Bakalářská práce Martiny Ditrychové představuje jasně vymezený a přehledně strukturovaný celek, který analyticky a racionálně naplňuje zvolené téma za využití obdivuhodného množství prostudované (nikoli jen shrnuté!) sekundární literatury. Seznam pramenů mj. neopomíná velšské texty cyklu Mabinogion (zde Mabinogi, keltské pověsti), k nimž se autor Kronik Prydainu, Lloyd Alexander, v předmluvách svých příběhů hlásí. Seznam užitých literatur zahrnuje jak odpovídající práce literárněvědné, zabývající se výstavbou a funkcemi literární postavy, tak odborné a popularizační práce zkoumající psychologické (a terapeutické) využití pohádky a mýtu. Vzhledem k charakteru textu, který se zde zkoumá, jsou velmi případně vybrány tituly vztahující se k archetypům formulovaným jungovskou psychologií. Zásadní postavení zde však pro autorku má Proppova *Morfologie pohádky*, podle jejíž klasifikace sedmi rolí/sedmi funkcí postavy v kouzelné pohádce je vlastně celá práce komponována. V jednotlivých kapitolách jsou pak na zkoumaný text přikládány další klasifikační rastry, které poskytuje zmíněná odborná literatura.

Práci Martiny Ditrychové považuji za velmi kvalitní a oceňuji nasazení, s nímž se nadstandartně vyrovnala s odbornými texty. Všechny mé další přípodotky směřují pouze k předpokladu, že tato bakalářská práce může tvořit základ magisterské kvalifikační práce, kde již autorčina větší zkušenost nepochybně obrousí poněkud mechanistické aplikování podnětů sekundární literatury, a více zohlední i analytický přístup ke konkrétnímu textu jako takovému, k jeho zvláštnostem i ke specifikům, které (obávám se), spíše než z promyšleného záměru vyplývají také z kolísavé autorovy tvůrčí potence, a to jak ve výstavbě příběhu, tak v jeho vyprávění.

Proč v tedy v současném metodologickém přístupu, aplikovaném na text plošně, spatřuji kámen úrazu: ne vždy totiž napomáhá vymezenému cíli práce, který (viz anotace, závěr)

chápu jako zevrubné vymezení výstavby konkrétního textu a zkoumání, do jaké míry naplňuje autorem avizovaný žánr fantasy a čím je na tomto žánrovém poli osobitý.

Martina Ditrychová se přiklání k tomu, že zde dochází k vytvoření "vlastního novodobého mýtu", s čímž je možné souhlasit vzhledem k sémantické šíři tohoto tvrzení. Otázkou je, jakou má takový závěr hodnotu v situaci, kdy vlastně každá fantasy v sobě konstruuje svůj vlastní mýtus jako své naprosto zásadní konstitutivní východisko. Dotýká se to jak high fantasy tolkienovského typu, tak prattchetovské parodické fantasy i děl hraničních, nezřikajících se výstavby a narativity pohádky (první díly *Harryho Pottera*), nebo psychologické sci-fi či antiutopie (ruská série Lukjaněnkových-Vasiljevových "hlídek"). Některé argumenty v práci si navíc (vzhledem k podobě konkrétního textu i k některým konkrétním autorčiným analýzám) protiřečí. Srov.: "Postavy jsou *'víceměně archetypální a vytvářejí ustálenou sestavu rolí'*" (s. 58) a kapitoly, kde je velmi případně nucena zabývat se i *charakteristikou* a (byť konstantní a jednoduchou) *psychologií* postav (zvl. kapitola "princezna"), která ovšem v klasickém mýtu/ kouzelné pohádce nemá místo už proto, že zde nejde o postavy v obvyklém smyslu slova, ale právě o role/funkce. Postřehy, které jsou trefné, pro téma práce podstatné a poukazují mj. k autorově snaze o mýtický rozměr textů, se často objevují jen v poznámkovém aparátu, aniž by výrazněji zasáhly do interpretace (např. pozn. 66: "Pro dílo je typické opominání rodinných vazeb. O existenci rodičů vybraných charakterů (sic!) jsme zpravidla informováni pouze z jejich přídomků; o sourozencích a jiných příbuzných se nedozvídáme obvykle nic."). V konkrétním textu *Kronik* zkrátka zvolené aplikace sekundární literatury nemohou pokrýt značnou rozmanitost četných dalších podstatných jevů; i když závěrečná interpretační žánrová klasifikace ukazuje, že autorka tento problém čtenářsky vnímá, explicitně se nás snaží přesvědčit, že k němu došla pouze na základě aplikace zvolené metody. Zásadní je funkční princip postavy/role v mýtu i v proppovském vymezení morfologie kouzelné pohádky, kde je počet postav vždy výrazně omezen (nesou maximálně 7 rolí/funkcí, někdy, jak připomíná i autorka práce, jedna postava kumuluje více rolí/funkcí, počet postav, které zásadním způsobem utvářejí konstrukci celého textu, je tím však v pohádce fakticky nižší, zřídka vyšší). Oproti tomu *Kroniky Prydainu* jsou přechetně zalidněné vzhledem k výrazně podtrženému akčnímu charakteru celého textu (jenž se odráží i v příznačné naraci) a autorka aplikuje Proppovu teorii na každou novou výrazněji uplatněnou postavu, která se zde objeví (při takovém postupu by Proppova teorie paradoxně platila pro každou dějovou prózu). Přitom se zde zcela opomíjejí dvě postavy, kterým je v textech věnována velká plocha a které zde zastupují komický prvek, zdůrazňovaný i situačně-verbální charakteristikou. Domnívám se, že právě postavy polozvířecího tvora Gurgiho a pseudobarda Fflewddura Fflama (propadl u bardských zkoušek!) jsou důležité pro další vymezení žánrové specifiky a osobité profilace textu *Kronik*.

Ke kapitole o intertextualitě jen malý dovětek: všechny dané motivy mají zdroje v mýtu

(kouzelné pohádky motivy mýtu často přejímají: "plaváček" - Grimmové, Erben, "motiv života ukrytého mimo tělo" – ruská pohádka o Kostěji Nesmrtelném).

Otázka k rozpravě: podle jakého klíče byly zkoumané postavy vybírány?

Hodnocení: výborně

V Praze dne 26. srpna 2013

.....

Podpis